ఆశ్రయం

చాంద్

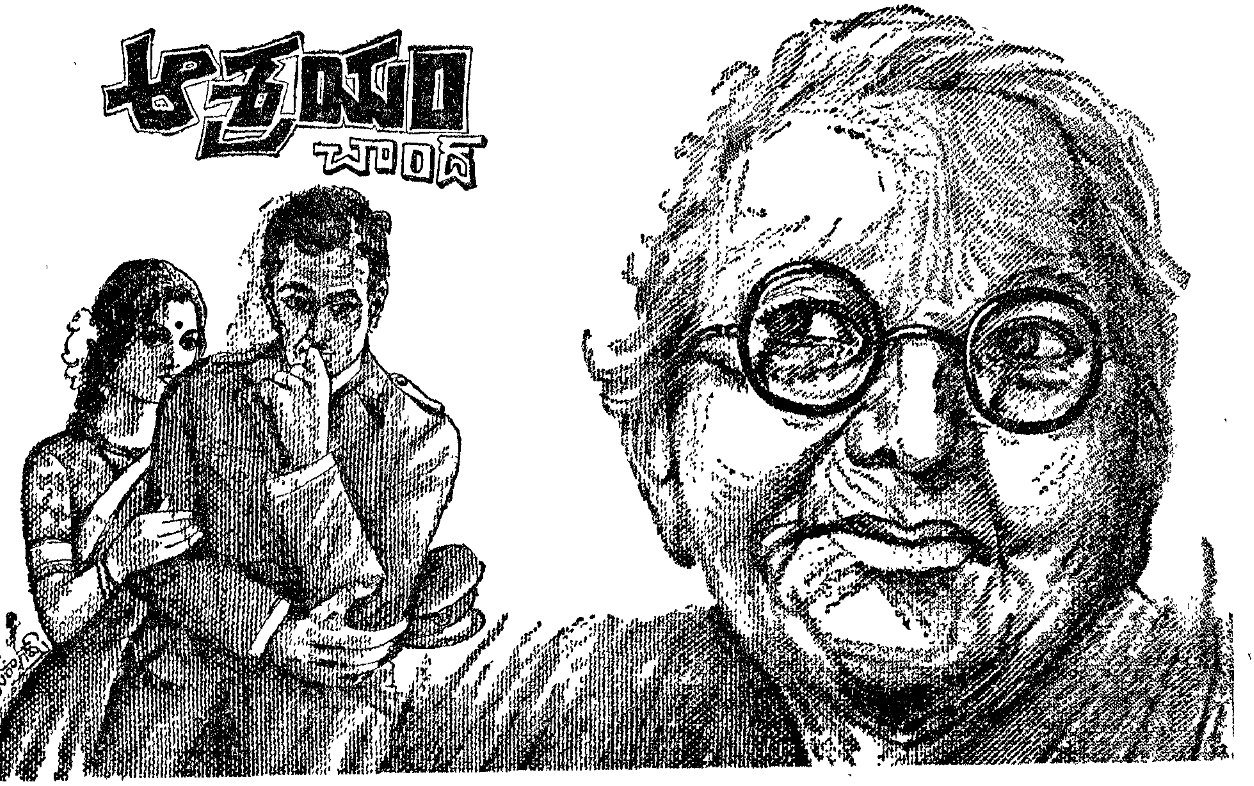

సూర్యుడుదయించాడు. ఈరోజు సూర్యోదయానికి కొంత కొత్త విశిష్టత వున్నట్లు తోచింది, దంతధావనం చేసుకొంటున్న శివకామయ్యకు. ఈ సూర్యుడస్తమించేసరికి తనజీవితంలో మరో అధ్యాయం ముగిసిపోతుంది. ఆతర్వాత అధ్యాయం ఎలా ప్రారంభించడమనేది సమస్యగా తయారైనది.

ఇప్పటిలాగే కూతురు, అల్లుడింటిలో వుండిపోతే బాగానే వుంటుంది. కాని యిహనుండి సంపాదనలేని తనను ఎన్నాళ్ళని పోషిస్తాడు అల్లుడు మాత్రం ? పోనీ, ఆర్నెలలు మధుసూధనం దగ్గర, ఆర్నెలలు మురహరి దగ్గర వుంటే ?— అలాగే వుండొచ్చు. కాని ఈవూరువిడిచివెళ్ళటానికిమాత్రం మనసొప్పటంలేదు. పైగావాళ్ళు పట్టుమనిపదినెలలు ఒకవూళ్ళోస్థిరంగా వుండటంలేదు. ఏంట్రాన్సఫర్లో, ఏమో!..వాళ్ళతో పాటు తాను తిరగాలి. ఈతిరగడం, ఈవయస్సులో తనకిష్టంలేదు. ప్రశాంతంగా గడపాలనుకొన్నరోజులు కాస్తా, భారంగా గడుస్తాయి. కొంత యింట్లో వుండిపోవచ్చు. కొంతకు తానంటే ఎంతో అభిమానం, గౌరవమూ. కాని, వెడి చెల్లిలింటికి వెళ్ళకూడదని అందరూ అంటారు. దానివల్ల ఏమైనా అనర్థాలు, కలతలు వస్తాయేమో!

ఇలా ఆలోచిస్తూ కూర్చుంటే, ఆఫీసు వేళవుతుంది. అందులోను, ఆఖరిరోజు. మళ్ళీ ఆఫీసు ముఖం చూసే భాగ్యం ఈ జన్మలో లభించదు.

శివకామయ్య వూళ్ళో అందరికి తెలుసు. కాని శివకామయ్య పేరుతెలిసినవాళ్ళు బహుతక్కువ. "పేరుతో పరిచయం వున్నవాళ్ళుకూడా'' శివకామయ్య అంటే తహసీల్దారు గారి ప్యూనేనా ?''అని అడక్కమానరు. 'శివకామయ్య' పేరుతోకన్న 'తహసీల్దారు గారి ప్యూను'గా కొంతకీర్తి సంపాదించు కొన్నాడు శివకామయ్య.

ప్రభుత్వానికి తన జవసత్వాలమీద నమ్మకం సన్నగిల్లకపోయినా, వయస్సు మీరిందనే విషయాన్ని ఆలోచించి రిటైర్ చేస్తున్నారు.

ఈ చిన్న ఉద్యోగంతో శివకామయ్య సాధించిన కార్యాలనేకం. జీవితంపై అతని ఘనవిజయాన్ని తెలుసుకొని ప్రశంసించని వారుండరు. శివకామయ్య తండ్రికి, శివకామయ్యలోవున్న ముందు చూపులో వందవ వంతు ఉండి ఉన్నట్లయితే, ఈనాడు శివకామయ్య, 'తహసిల్దారుగారి ప్యూనుగా'గాక ఒక 'గెజిటెడ్ ఆఫీసరుగా' రిటైర్ అయ్యిండేవాడు.

అలాగని శివకామయ్య, తండ్రిని మనస్సులోనైనా నిందించలేదు. 'తన కర్మానుసారం, ఈ జీవితం, ఇలా గడపవలసిందే' అనే వేదాంతవాదాన్ని పాటించి, తన జీవితపుబాటపై వడిదుడుకుల్లేకుండా, సాఫీగా నడచి వెళ్ళిపోసాగాడు. ఎంత జాగ్రత్తగా నడచుకొన్నా, ఒక చోటఆగి కొంత విచారించక తప్పలేదు.—శివకామయ్యకు. సహధర్మచారిణిగావుంటూ, తన కష్టసుఖాల్లో భాగం పంచుకొని, క్లిష్ట సమయాల్లో ధైర్యంగా ముందుకు నడిపిస్తూవచ్చిన, పార్వతమ్మ, కొడుకుల్నిద్దరిని,కూతుర్నివిడిచి శాశ్వతంగా వెళ్ళిపోయినప్పుడు శివకామయ్య రోదించిన రోజులు, అతని జీవితంలోని విషాదఛాయలు.

శివకామయ్య అంతగా చదుకోలేకపోయినా, చదువు యొక్క విలువ మాత్రం తెలుసుకొన్నాడు. తనకండలు కరిగించి, రక్తం ధారబోసి, సంపాదిస్తున్న చిన్న మొత్తంతో, పెద్దవాడు, మధుసూధనరావుని బి.ఏ వరకు చదివించి, తహసిల్దారు ధర్మమంటూ పోలీసు డిపార్టుమెంటులో సబిన్స్పెక్టరుద్యోగం,రెండు సంవత్సరాల్రకితం సంపాదించి పెట్టగలిగాడు అది శివకామయ్య జీవితంలోని మొదటి విజయం.

రెండోవాడు మురహరిని, 'డాక్టర్ మురహరి' గా చేయడం, నిజంగా తహసీల్దారుగారి ప్యూనుకు రెండవ ఘన విజయం. సంవత్సరం క్రితం గుంటూరు గవర్నమెంటు హాస్పిటలులో అసిస్టెంటు సర్జను 'గెజిటెడ్ ఆఫీసరు' హోదాలో, తన కొడుకు ప్రవేశిస్తున్నాడని విని, శివకామయ్య ఆనందానికి పట్ట పగ్గాలు లేకపోయాయి.

ఇంకా ఎన్నోసాధించగలిగాడుతనయోజనాత్మకమైన దృష్టితో శివకామయ్య. అందులో ఆడ పిల్ల, రాధ పెళ్ళి చేయడం ఒకటి. ఈ విధంగా తన చుట్టూ స్వర్గమేర్పరచుకొన్నాననుకొనే శివకామయ్యకు, తను రిటైర్ అయి పోతున్న సమయంలో చేతిలో చిల్లి గవ్వ లేకపోవటం, కొంత విచారం కలిగించింది.

అప్పుడే తొమ్మిదైంది. ఇంకో అరగంటలో ఆఫీసు చేరుకోవాలి. మనసంతా చికాకుగా ఉంది. వాడిన మల్లె పూల చెండు ఎవరో విసిరారు. అది శివకామయ్య దృష్టినాకర్షించింది. ముసలి కుక్క రోడ్డు వార పడి మూల్గుతుంది. ముసలి ఎద్దును తోలుకు పోతున్నాడు కసాయివాడు.

వాడిపోయిన మల్లెపూలకు గౌరవం లేదు. ముసలి కుక్క ఆర్తనాదం విని ఎవరికీ దయారాదు. ముసలి ఎడ్ల ప్రాణాలకు విలువ లేదు. ఈ ఆలోచనలో ఏదో నగ్న సత్యం గ్రహించేడు శివకామయ్య.

ఆఫీసులో ఒక్కొక్క గంట గడుస్తున్నకొద్దీ, ఉరిశిక్ష అనుభవించడానికి ఒక్కొక్క గంట ముందుకొస్తున్న ఖైదీలా ఆవేదన అనుభవించాడు.

ఆఫీసులో అందరూ పరామర్శించారు. పెద్ద కొడుకు దగ్గిరుండి, సుఖంగా ఏ చింతా లేకుండా కాలం వెళ్ళబుచ్చమని కొందరు సలహా ఇచ్చారు.

కాలం తిరగటం మానలేదు. సూర్యుడస్తమించడం మానలేదు. శివకామయ్య రిటైరవ్వడం తప్పలేదు. జైలులోంచి విడిచి పెట్టిన ఖైదీలా

మాత్రం నిర్ణయించుకో లేక పోయాడు. ఆఫీసు వదిలి పెట్టే రా బుద్ధి వేయలేదు. మౌనంగా తనలో తనే ఏడ్చాడు తృప్తిగా.

*   *   *

విజయవాడ స్టేషనులో రైలు ఆగింది. శివకామయ్య సామాన్లు దించి మధుసూదనం కోసం ప్లాటుఫారమంతా కలియ జూచాడు. ప్రయాణీకుల రద్దీ దాదాపు పూర్తిగా తగ్గిపోయింది. ఇంకా మధుసూధనం కోసం నిరీక్షించడం వ్యర్థమనుకొని, పోర్టరు చేత సామాన్లు పట్టించుకొని స్టేషను బయటకు చేరుకొన్నాడు.

''తను వ్రాసిన ఉత్తరం అందలేదేమో! అంది ఉంటే తప్పక వచ్చితీరేవాడే, మధుసూధనం. ఐనా పోలీసు డిపార్టుమెంటులో పని చేస్తున్నాడు గదా, అర్జంటు పనేదైనా ఉండి రావడానికి వీలు చిక్కలేదేమో. అని సమాధానపడి, రిక్షాలో ఇంటికి బయలుదేరాడు శివకామయ్య.

శివకామయ్య ఇంట్లో అడుగు పెట్టగానే, ''తాతయ్యొచ్చారు, తాతయ్యొచ్చారు'' అంటూ కాళ్ళను చుట్టుకొన్నాడు, ఐదేళ్ళ రఘు. మనవణ్ణి ఎత్తుకొని, తనివితీర ముద్దాడి, మిఠాయి పొట్లం అందించి క్రిందకు దింపాడు శివకామయ్య.

''ఎప్పుడొచ్చావు నాన్నా? ఉత్తరమైనా వ్రాయకుండా వచ్చేసావే! కబురు పంపిఉంటే, స్టేషనుకొచ్చేవాణ్ణి గదా.'' సాదరంగా తండ్రిని పలకరించాడు. మధుసూదనరావు.

''నేనొస్తున్నట్లు ఉత్తరం వ్రాసానే! అందలేదన్న మాట. దానికేంలే. అందరూ కులాసాయేనా? అబ్బాయి, కోడలేది?''

''అందరం కులాసాగానే ఉన్నాం. మీకోసం స్నానానికి వేడి నీళ్ళు తోడిఉంచాను. స్నానం చేసిరండి. భోజనం చేసి కాసేపు విశ్రాంతి తీసుకొందురు గాని'' నవ్వుతూ ఎంతో ఆప్యాయత కనబరుస్తూ, పలికింది అప్పుడే లోపలికి వచ్చిన అరుంధతి.

కోడలి అప్యాయతను, తన గురించి చూపుతున్న శ్రద్ధను, శివకామయ్య శరీరం ఆనందంతో గగుర్పొడిచింది. శేష జీవితం ఇక్కడే, ఏ లోటు లేకుండాగడచి పోతుందని భావించాడు.

స్నానానికి బట్టలు మార్చుకుని కళ్ళ జోడు సొరుగులో పెట్టబోయి, అందులో ఉన్న ఉత్తరాన్ని చూసి ఆశ్చర్యపోయినారు. తన చేతులతో ఇక్కడికి వస్తున్నానని' వ్రాసిన ఉత్తరం అది. ఉత్తరం అందుకొనే స్టేషనుకు రాలేదన్న మాట మధుసూధనం; కొడుకు హృదయంలో ఏదో విషబీజం ఉండని నని గట్టి, దిగులు చెందాడు శివకామయ్య.

ఇక్కడికొచ్చిన నాలుగు రోజుల్లో శివకామయ్య గ్రహించింది. కోడలికి—తనంటే ఇష్టం. తన విషయంలో ఎంతో శ్రద్ధ చూపి, తనకిష్టమైన పదార్థాలు వండి పెట్టేది. ప్రొద్దుటనుండి రాత్రివరకు తనకు కావలసిన అవసరాలు స్వయంగా చూసేది. చివరికి పక్కవేసి, ''గ్లాసులో నీళ్ళు పెట్టాను. అర్ధరాత్రివేళ దాహంవేస్తే, లేచి త్రాగండి'' అని అని హెచ్చరించి వెళ్ళేది. మెత్తని మనస్సు. పెద్దలు అంటే అమిత గౌరవం అరుంధతికి.

కాని, కొడుకు విషయంలో సంశయం తీరలేదు, ఎప్పుడూ ఏదో ఆలోచిస్తూ ఉండేవాడు. కొడుకు వింత ప్రవర్తనకు విస్మయం చెంది, ఆలోచనలతో మనస్సు పాడు చేసుకొనే వాడు శివకామయ్య.

తనపట్ల కొడుకు,కోడలి ప్రవర్తనలో సహస్రాంశం ఉంది. ఒకరి అప్యాయత చూసి, జీవితాంతం యిక్కడే ఉండి పోవాలనిపిస్తుంది. మరొకరి ముభావం చూచి క్షణం వెళ్ళిపోవాలనిపిస్తుంది. అందరూఉండికూడా తను నిరాశ్రయుడిలా బాధపడటం, శివకామయ్యకు సహించరానిదైంది.

కుర్చీలో కూర్చొని తనభవిష్యత్తునుగూర్చి ఆలోచిస్తున్న శివకామయ్యకు, మధుసూదనం కంగారుగా లోపలికి రావడం గ్రహించి,

''ఏమిటి విశేషం ?'' అన్నట్లు కొడుకువైపు చూశాడు.

''నాన్నా నువ్వెళ్ళి లోపలగదిలో కూర్చో. డి.యస్. పి. గారు మనయింటికివస్తున్నారు'' అన్నాడు, మధుసూదనం.

శివకామయ్య ప్రాణం చివుక్కుమంది. కొడుకు ఆంతర్యం గ్రహించలేనంత అవివేకికాడు శివకామయ్య. తండ్రిని తహసిల్దారుగారిప్యూనుగా రిటైరయినట్లు పరిచయంచేయడం, మధుసూధనం తన హోదాకు అగౌరవంగా భావిస్తున్నాడని శివకామయ్య గ్రహించకపోలేదు.

భారంగా అడుగులేస్తూ, చిరునవ్వుతో గదిలోకి వెస్తున్న సంగతి మధుసూదనానికేం తెలుసు? ఇప్పుడు అవగాహనమైంది శివకామయ్యకు కొడుకు ప్రవర్తన.

మరొకరోజు అరుంధతి, శివకామయ్య తిరిగ్గా మాట్లాడు కుంటున్నారు. మధుసూధనం లోపలి గదిలో ఏవో ఫైళ్ళు తిరగేస్తున్నాడు.

కోడలి సమక్షంలో తన కష్టాలు, అవమానాలు మరచిపోయి , పసిపిల్లాడిలా అయిపోయేవాడు. శివకామయ్యఅరుంధతిలో అంతటి సహనం, ప్రత్యేక విశేషత ఉన్నాయి.ఎవరి మనస్సులకు కష్టం కలిగించకుండా ప్రవర్తించడంలో, అరుంధతి తర్వాతే అందరూను.

అరుంధతి స్నేహితురాలు లోపలికొచ్చి, శివకామయ్యను చూసి సంశయిస్తు నిలబడింది.

''ఈయన మా మామగారు. తహసిల్దారాఫీసులో ....'' అరుంధతి మాటపూర్తవక పూర్వమే

''అరుంధతీ, ఇలా ఒకసారి రా'' మధుసూధనం గర్జన లోపలినుంచి వినబడింది.

''అమ్మాయి, వాడెందుకో పిలుస్తున్నాడు. వెళ్ళిరా'' అన్నాడు శివకామయ్య, అరుంధతిని ఉద్దేశిస్తూ.

మధుసూధనం, అరుంధతిని ఎందుకు పిల్చాడో శివకామయ్యకు తెలుసు.

''శివకామయ్య, మధుసాధనం తండ్రని, రిటైర్డైన తహసీల్దారుగారి ప్యూనని, అందరితో పరిచయంచేసి, నన్ను అగౌరవపరచవద్దని, నిన్ను

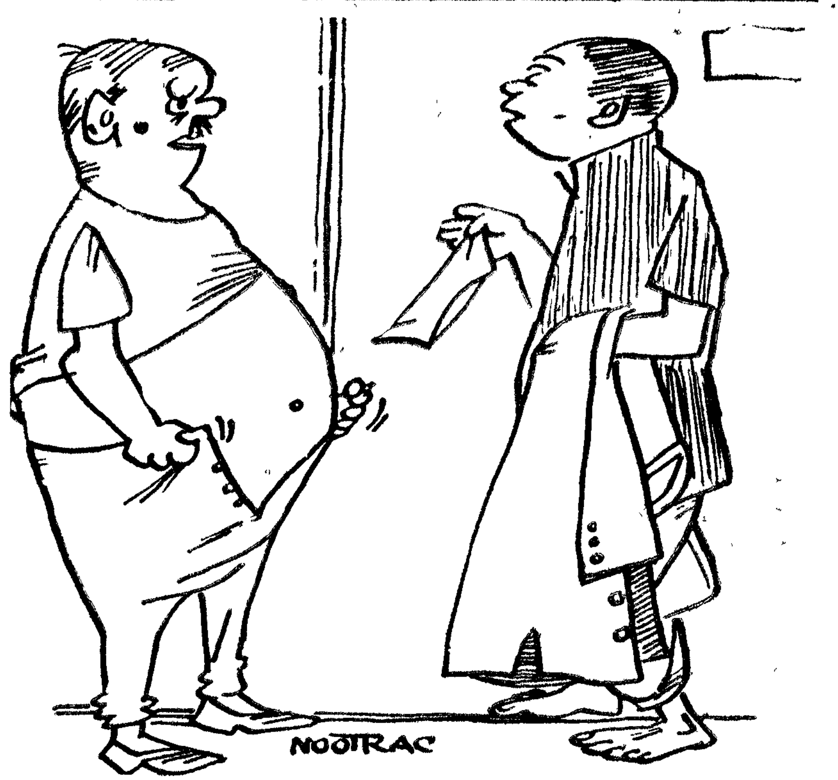

'ఏరా! ఈ టైలరు రోజు రోజుకి షుర్టాలు పదులు తగ్గించి కుడుతున్నాడా? గుడ్డ మిగులుస్తున్నాడా?...'

'అదే అడిగితే—పోయిన్నెలలో మీా రిచ్చిన కొలతల ప్రకారం కుట్టానని అన్నాడండి!...'

ఆశ్రయం

నీవు అగౌరవపరిచకొవద్దని' భార్యను హెచ్చరించడానికే పిల్చి ఉంటాడు మధుసూధనం. శివకామయ్య కళ్లలో నీళ్ళు గిర్రున తిరిగాయి.

'బాహ్య సౌందర్యానికేగాని, ఆత్మ సౌందర్యానికి విలువలేని చోట, పేరు ప్రతిష్టలకోసం, హోదా కోసం, పెద్దలను మానసికంగా బాధించే చోటు ఒక్క క్షణం కూడా ఉండకూడదని' నిర్ణయించు కొన్నాడు శివకామయ్య.

మధుసూధనం మనస్సు నొచ్చుకోకుండా — "చిన్నవాణ్ణి చూడాలని ఉందని. రేపు ప్రొద్దుట బండికి గుంటూరు వెళ్తాను'' అన్నాడు శివకామయ్య.

మధుసూదనం అభ్యంతరమేమీ చెప్పలేదు. పైగా సంతోషంతో ముఖం వికసించింది. శివకామయ్య తొక్కుడు. అది గ్రహించికూడా ఏమీ ఎరగనట్లు వూరుకున్నాడు.

అరుంధతిమాత్రం "వచ్చి పదిహేను రోజులైనా కాలేదు, అప్పుడే వెళ్లిపోవటం ఏమిటి ? ఇంకా కనీసం నాలుగు రోజులైనా'' ఉండమని బ్రతిమాలింది.

"అమ్మాయి నీకు అనుభవం తక్కువ. మనిషి లోని వ్యక్తిత్వాన్ని గ్రహించే జ్ఞానం నీలో ఇంకా కలుగలేదు. తండ్రికి కొడుకుమీద ఎంతో అనురాగం ఉంటుంది. ఆ అనురాగాన్ని జయించే శక్తి నాలో లేదు. అందువల్ల నేను గుంటూరు వెళ్లవలసిందే'' భావగర్భితంగా ఉన్న శివకామయ్య మాటలు, అరుంధతికి అర్థంకాలేదు.

శివకామయ్య గుంటూరు చేరేసరికి మధ్యాహ్నం పన్నెండు దాటింది. ఇంట్లో మురహరి లేడు. శ్యామల ఏదో పత్రిక చదువుతోంది. మామగారిని చూసికూడా శ్యామల లేవలేదు. శివకామయ్యే సామాన్లు లోపల పెట్టించి, సోఫాలో కూర్చున్నాడు.

శ్యామల కుశలప్రశ్నలు వేస్తుందని వూహించిన శివకామయ్యకు ఆశాభంగం కలిగింది. ప్రొద్దున్నగా రెండు మెతుకులు తిని బయలుదేరాడు. ఆకలి దహించివేస్తుంది.

అరుంధతి, శ్యామల ప్రవర్తనల్లో ఎంతో వ్యత్యాసం ఉంది ! అరుంధతి తను రాగానే స్నానానికి నీళ్లు తోడింది. ఆకలి తీర భోజనంపెట్టింది. శ్యామల గొప్పింటి బిడ్డనిపించింది. తనను తహసీల్దారు గారి ప్యూనుగనే చూడగల్గిందిగాని, మామగారుగా గౌరవించడానికి ఆత్మాభిమానం అడ్డువచ్చి నట్లుంది.

"సాయంత్రంగాని ఇంటికిరారు'' జవాబు చెప్పి, మళ్లా పత్రిక చదవడంలో మునిగిపోయింది శ్యామల.

క్షుద్బాధకన్న, ఇటువంటి స్వాగతం లభించిందన్న బాధ, ఎక్కువగా పీడించింది. శివకామయ్యను. తనకిక్కడ ఆశ్రయం లభించడం దుర్లభం అనుకొన్నాడు.

ఆ మాత్రం లౌక్యం లేకపోయిందా శ్యామలకు ? ఇంటికి వచ్చినవారిని గౌరవించాలన్న ఇంగిత జ్ఞానంలేని పసిపిల్లగాదు. మరి, ఎందుకిలా నిర్లక్ష్యంగా ఉంది ? "భోజనం చేశారా, లేదా?'' అని పరామర్శించే ప్రాథమిక జ్ఞానంలేనిది కాదు, శ్యామల. తన ఇంట్లో తనకు భోజనంచేసే హక్కు లేకపోయింది. భోజనం పెట్టమని అడిగేటంతటి ఆత్మాభిమానాన్ని చంపుకోలేదు శివకామయ్య.

"సరే, వాణ్ణి హాస్పిటలులో కలుసుకుంటాను. అన్నాడు శివకామయ్య, 'హోటలు భోజనం చేసి వస్తానని'' చెప్పలేక.

దారిలో కనబడిన హోటలులో, కాస్త కాఫీ ఫలహారం సేవించి, హాస్పిటలుకు వెళ్లాడు. కాంపౌండర్ని "డక్టరు మురహరి ఎక్కడుంటారని'' అడిగాడు.

"వార్డులో రౌండుకెళ్లారు. ఇంకా స్పేపట్లో రావచ్చు. అందాక ఆ బెంచిమీద కూర్చోండి'' అని రోగులు కూర్చునే బెంచి చూపాడు.

గంటకు పైగా గడిచింది.

"డాక్టరుగారు లోపలికి వచ్చి కూర్చున్నారు. వెళ్లండి'' అన్నాడు కాంపౌండరు.

శివకామయ్యను చూడగనే, మురహరి ముఖం వివర్ణమైంది. దగ్గర్లో నిలబడి ఉన్న కంపౌండర్కి సైగజేసి బయటకు వెళ్లమన్నాడు.

కుర్రాడు : నాన్నోయ్ ! నీకు పది రూపాయలు లాభం !

తండ్రి : ఎలాగోయ్ !

కు: క్వార్టర్లీ పరీక్షల్లో అన్ని సబ్జక్టుల్లోనూ ముప్ఫయి మార్కులకు పైగా వస్తే పది రూపాయ లిస్తానన్నావ్ గా ! ఒక్కదాంట్లోనూ రాలేదు...

కె. రంగారావు (కాకరపర్రు)

"ఇక్కడికి ఎందుకొచ్చారు నాన్నా? సాయంత్రం నేనే ఇంటికి వచ్చేవాణ్ణిగదా'' అన్నడు మురహరి. హాస్పిటలుకు రావడం పెద్ద నేరమైనట్లు.

శివకామయ్య షుష్క నవ్వు నవ్వాడు.

ఆ నవ్వు వెనక దాక్కొన్న రహస్యం వెంటనే గ్రహించగల్గాడు మురహరి.

"ఈ ఎండలో ఇక్కడికి ఎందుకొచ్చావు, అని ? ప్రయాణంచేసి వచ్చావుకదా, కాసేపు విశ్రాంతి తీసుకోవలసింది. అనవసరంగా శ్రమపడ్డావు'' మాటలు సర్దుకున్నాడు, మురహరి.

శివకామయ్యలో ఉన్న చివరి ఆశాకిరణం కూడా అంతరించింది. 'తనకు ఆశ్రయం ఇవ్వగలిగేదిక ఒక్క శాంతే' అని మనస్సులో భావించి, రాజమండ్రి వెళ్లిపోదామని నిశ్చయించుకున్నడు.

మురహరి ఇంట్లో రెండు రోజులు కూడా ఉండలేక పోయాడు: కోడలి సూదిపోటు మాటలు, రెండవ వైపు మురహరి మైనం భరించడం కష్టమైంది.

మూడవ రోజు రాజమండ్రి ప్రయాణమయ్యాడు. అన్నయ్యను చూసి కంటతడిపెట్టుకుంది శాంత.

"ఈ ఇరవై రోజుల్లోను, ఎంతో చిక్కిపోయాడు. అక్కడి నీళ్లు నీకు పట్టలేదు. సుఖంగా ఇక్కడే ఉండిపో అన్నయ్యా'' అంది శాంత తన్మయంగా

చల్లటిగాలి తగిలి మేఘం వర్షించినట్లు ప్రేమభరితమైన మాటలు విని, ఉప్పొంగివస్తున్న దుఃఖాన్ని అరికట్టలేక, కళ్లు, కన్నీటిబిందువులను చెంపలమీదకు జార్చాయి. కళ్లజోడు తీసి, తువ్వాలుతో కళ్లు అద్దుకున్నాడు శివకామయ్య.

"నువ్వు మానసికంగా చాలా బాధపడుతున్నా వన్నయ్యా. నిన్ననే అరుంధతి దగ్గిరనుండి ఉత్తరం వచ్చింది. అన్ని విషయాలు క్లుప్తంగా వ్రాసింది. ఉండు ఉత్తరం పట్టుకొస్తాను'' అని లోపలికి వెళ్లింది శాంత.

"అరుంధతికి తనంటే ఎంత అభిమానం'' మనస్సులో అనుకొన్నాడు శివకామయ్య.

శాంత ఉత్తరం తెచ్చి శివకామయ్యకిచ్చింది. శివకామయ్య ఉత్తరాన్ని పరిశీలించి, "నువ్వే చదువు. నా కళ్లు కాస్త నీకట్లు కమ్మినట్లు తోస్తున్నాయి'' అని శాంతకిచ్చాడు.

శాంత ఉత్తరం చదివింది.

లక్ష్మీ సమానురాలైన పిన్నమ్మగారికి,

నమస్కారములు. మామగారు పదిహేను రోజుల పాటు ఇక్కడ ఉండి, ఈవాళే గుంటూరు వెళ్లారు. ఆయన్ని ఎంతో గౌరవంగా, ప్రేమగా చూసుకొన్నాను. ఏ లోటు రానీయకుండా. కాని వెళ్లేటప్పుడు, ఆయన బాధగా, అసంతృప్తిగా ఇక్కణ్ణుంచి వెళ్లారు. దానికి కారణం మావారి ప్రవర్తనే.

"తండ్రి ఎటువంటివాడైనా, ఆయన్ని గౌరవించ వలసిన బాధ్యత మనది. మీరు ఇవాళ ఇటువంటి హోదాలో ఉండడానికి కారణం, మీ తండ్రే ! తండ్రి ప్యూను పనిచేశాడని చెప్పుకోడం, మీ గౌరవానికి భంగం అని భావిస్తున్న, మిమ్మల్ని చూస్తే నాకు జాలేస్తుంది. చాలీచాలని జీతంతో, బంట్రోతు ఉద్యోగంచేస్తూ, తన సుఖసంతోషాలకు దూరమై మిమ్మల్ని ఇంతవారుగా చేసినందుకు, ఎంతో గర్వించాల్సింది పోయి, తన పేరు ప్రతిష్ఠలకు అవమానం అని తలచడం భావ్యంకాదు'' అని నచ్చచెప్పాను.

ఇక్కడ ఆయనకు జరిగిన పరాభవానికి, మళ్ళా ఈ గుమ్మం తొక్కకూడదని నిశ్చయించుకొనుంటారు.

పందిరి ఎటువంటిదైతేనేం ? దాన్ని ఆధారం చేసుకున్న మల్లె తీగ నీడను, స్వచ్ఛమైన తెల్లటి పూలతో సుగంధాన్ని వెదజల్లుతున్నప్పుడు, పందిరి గురించి, బాధపడడం దేనికి ?

"తను తక్కువవాడు. తనకెక్కడా గౌరవం లేదు'' అనే భావనను, ఆయన మనస్సునుండి దూరం చేయాలి. ఈ మానసిక క్షోభ ఆయన్ని దహించివేస్తుంటే, నేను చూసి సహించలేను.

మామగార్ని నచ్చజెప్పి ఇక్కడకు పంపవలసిన బాధ్యత మీది. ఆయన్ని పువ్వుల్లో పెట్టి పూజించే బాధ్యత నాది.

ఇట్లు
అరుంధతి.

ఉత్తరం విని సంతోషంతో ఉక్కిరి, బిక్కిరి అయ్యాడు శివకామయ్య. గుండెల్లో ఏదో ఖరేజ్ మంది. బాధతో మెలికలు తిరిగిపోతూ 'శాంతా' అని గట్టిగా అరిచాడు. అంత బాధలోను చిరునవ్వునవ్వాడు. ఆ నవ్వు చివరివరకు అలాగే ఉండిపోయింది, శివకామయ్య పెదాలపై. ★